

Warszawa, 5 listopada 2012 r.

Szanowna Pani
Elżbieta Bieńkowska
Minister Rozwoju Regionalnego

Szanowna Pani Minister,

W imieniu Towarzystwa Edukacji Antydyskryminacyjnej (TEA) oraz Koalicji na rzecz Edukacji Antydyskryminacyjnej - porozumienia 31 organizacji pozarządowych i partnerów społecznych działających na rzecz edukacji i równości, zwracamy się do Pani z apelem o uwzględnienie w pracach nad programami operacyjnymi perspektywy finansowej 2014-2020 zapisów mających na celu upowszechnienie edukacji na rzecz równości i przeciwdziałania dyskryminacji.

Występując jako instytucje od lat pracujące na rzecz praw człowieka oraz na co dzień współpracujące ze szkołami i środowiskiem nauczycielskim, pragniemy zwrócić uwagę na następujące fakty.

1. Europejski Fundusz Społeczny (EFS) ma być ważnym narzędziem wspierającym priorytety strategii „Europa 2020” i wzmacniającym procesy włączania społecznego. Realizacja priorytetów EFS powinna przyczyniać się do zwalczania dyskryminacji ze względu na płeć, rasę lub pochodzenie etniczne, religię lub światopogląd, niepełnosprawność, wiek lub orientację seksualną. Projekt nowego rozporządzenia w sprawie EFS uchylający Rozporządzenie Rady nr 1081/2006 wzmacnia zobowiązania państw członkowskich związane z przeciwdziałaniem dyskryminacji. Dodatkowo, dużą wagę przywiązuje się do udziału partnerów społecznych i organizacji pozarządowych w realizacji działań EFS, w tym działań na rzecz równości.
2. Włączenie społeczne i walka z ubóstwem są kierunkami interwencji opisanymi w dokumencie „Programowanie perspektywy finansowej 2014-2020 - uwarunkowania strategiczne”. Należy zdecydowanie podkreślić, że długofalowe i perspektywiczne myślenie o realizacji tych celów wymaga podjęcia działań wzmacniających zmianę świadomości społecznej i postaw wobec różnych grup wykluczonych i dyskryminowanych. W tym kontekście należy podkreślić znaczącą rolę edukacji antydyskryminacyjnej.
3. Prawnym obowiązkiem każdej szkoły w Polsce jest zapobieganie wszelkiej dyskryminacji. Niestety, aktualne badania instytucji państwowych (m.in. Naczelnej Izby Kontroli, Instytutu Badań Edukacyjnych, Rzecznika Praw Obywatelskich) oraz organizacji pozarządowych wskazują na liczne problemy z wypełnieniem tego zobowiązania. Wyzwaniem jest wypracowanie systemowego

podejścia do przeciwdziałania dyskryminacji w dostępie do edukacji (m.in. ze względu na niepełnosprawność i biedę) i w samym procesie nauczania dzieci i młodzieży (m.in. pod kątem wyeliminowania dyskryminacyjnych przekazów).

4. W dotychczasowych działaniach EFS w Polsce zabrakło projektów systemowych mających na celu zmniejszenie skali dyskryminacji w szkołach oraz zmianę kultury organizacyjnej samej szkoły pod tym kątem. W odniesieniu do kształcenia i doskonalenia nauczycielek i nauczycieli, modernizacji treści i metod nauczania, a także wzmocnienia potencjału dydaktycznego uczelni, zapisy definiujące zakres interwencji w ramach Priorytetu III i IV Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki (PO KL) („Wysoka jakość systemu oświaty” i „Szkolnictwo wyższe i nauka”) nie objęły wyzwań związanych z edukacją na temat praw człowieka i równości. W odniesieniu do tematyki zajęć nacisk został położony na technologie informacyjno-komunikacyjne, nauki matematyczne i przyrodnicze, naukę języków obcych i przedsiębiorczość.
5. W dokumentach Ministerstwa Rozwoju Regionalnego: „Strategia Rozwoju Kraju 2020” oraz „Programowanie perspektywy finansowej 2014-2020 - uwarunkowania strategiczne” brakuje zapisów wprost umożliwiających promowanie równych szans i niedyskryminacji poprzez włączenie tego tematu do głównego nurtu polityki oświatowej.

W związku z powyższym Koalicja na rzecz Edukacji Antydyskryminacyjnej proponuje przyjęcie następujących rozwiązań:

1. W ramach działań EFS realizowanych na szczeblu krajowym i dotyczących celów tematycznych:
  - Wspieranie włączenia społecznego i walka z ubóstwem,
  - Inwestowanie w edukację, rozwój umiejętności i uczenie się przez całe życie,
  - Wzmacnianie potencjału instytucjonalnego i skuteczności administracji publicznej,

oraz - w ramach działań EFS realizowanych na szczeblu regionalnym i związanych z edukacją - postulujemy, aby w odpowiednich programach operacyjnych znalazły się bezpośrednie odniesienia do: a) wyrównywania szans edukacyjnych, b) wprowadzenia edukacji antydyskryminacyjnej do programów nauczania (np. w ramach edukacji obywatelskiej) oraz c) wprowadzenia programów zapobiegających dyskryminacji w społecznościach szkolnych.

2. Postulujemy, aby zakres tematyczny projektów związanych z edukacją lub polityką oświatową umożliwiał włączanie problematyki równych szans i niedyskryminacji w odniesieniu do wszystkich ww. obszarów (a, b, c).
3. Postulujemy, aby w programach operacyjnych uszczegółowiających zapisy

związane z demokracją obywatelską, podkreślić znaczenie niedyskryminacji i równego traktowania wszystkich członków i członkiń społeczeństwa. Proponujemy więc, aby wzbogacić zapisy, które obecne w odniesieniu do demokracji odwołują się przede wszystkim do sfery swobód gospodarczych i przedsiębiorczości.

Z perspektywy Koalicji na rzecz Edukacji Antydyskryminacyjnej niezbędnym elementem budowania spójności społecznej i znoszenia nierówności jest edukacja dająca równe szanse i kształtująca postawy szacunku wobec innych. EFS powinien wprost odzwierciedlać tę zależność i tworzyć praktyczne możliwości podejmowania działań związanych z edukacją na rzecz równości. Deklarujemy wolę współpracy z Ministerstwem Rozwoju Regionalnego, aby powyższy postulat doczekał się praktycznej realizacji w nowej perspektywie finansowej EFS.

Z poważaniem,

Marta Rawłuszko

Prezeska
Towarzystwa Edukacji Antydyskryminacyjnej (TEA)

Natalia Sarata

Koordynatorka
Koalicji na rzecz Edukacji Antydyskryminacyjnej

Organizacje członkowskie Koalicji na rzecz Edukacji Antydyskryminacyjnej:

1. Towarzystwo Edukacji Antydyskryminacyjnej - koordynator Koalicji
2. Amnesty International Polska
3. Fundacja Autonomia
4. Centrum Edukacji Obywatelskiej
5. Centrum Inicjatyw UNESCO
6. Ekspedycja w Głęb Kultury
7. Fundacja Feminoteka
8. Fundacja na rzecz Różnorodności Społecznej
9. Stowarzyszenie Homo Faber
10. Kampania Przeciw Homofobii
11. Stowarzyszenie Lambda Warszawa
12. Stowarzyszenie Inicjatyw Niezależnych MIKUSZEWO
13. Fundacja Dla Odmiany
14. Stowarzyszenie Jeden świat

15. Związek Nauczycielstwa Polskiego
16. Stowarzyszenie Otwarta Rzeczpospolita
17. Grupa Edukatorów Seksualnych PONTON
18. Polskie Towarzystwo Prawa Antydyskryminacyjnego
19. Stowarzyszenie Pro Humanum
20. Fundacja Przestrzeń Kobiet
21. Stowarzyszenie W stronę dziewcząt
22. Stowarzyszenie Rodzin i Opiekunów Osób z Zespołem Downa "Bardziej kochani"
23. Stowarzyszenie Interwencji Prawnej
24. Fundacja Klamra
25. Stowarzyszenie Romów w Polsce
26. Stowarzyszenie Kulturalno-Edukacyjno-Naukowe „KEN”
27. Stowarzyszenie Promocji Wielokulturowości INTERKULTURALNI PL
28. Stowarzyszenie na rzecz Kultury i Dialogu 9/12
29. Grupa Edukacyjna Poradni Zdrowia Psychoseksualnego "Bez tabu"
30. Stowarzyszenie dla Dzieci i Młodzieży SZANSA
31. Fundacja Rozwoju Dzieci im. Jana Amosa Komeńskiego

Do wiadomości:

Pani Krystyna Szumilas, Minister Edukacji Narodowej
Pani prof. Irena Lipowicz, Rzecznik Praw Obywatelskich
Pani dr Agnieszka Kozłowska-Rajewicz, Pełnomocniczka Rządu ds. Równego Traktowania